
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2\(29\)-295-307](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2(29)-295-307)

УДК 005.35

JEL Classification: M14

Павло Сергійович Гуцало

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
кафедра менеджменту, маркетингу та публічного адміністрування,
Заклад вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (Київ, Україна)

E-mail: p.hutsalo@istu.edu.ua. **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0009-4748-937X>**Микола Сергійович Поперечний**

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
кафедра менеджменту, маркетингу та публічного адміністрування,
Заклад вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (Київ, Україна)

E-mail: m.poperechniy@istu.edu.ua. **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0000-1939-7296>**СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ ЯК ОСНОВА
СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ**

Анотація. Слідування концепції соціальної відповідальності є не просто бажаним, а необхідним атрибутом ведення бізнесу в сучасному світі. Сьогодні споживачі, працівники та інвестори очікують від компаній і фірм не тільки ефективності здійснення комерційної діяльності, а й не в останню чергу соціальної та екологічної відповідальності. Суб'єкти підприємницької діяльності, що ігнорують ці очікування, ризикують втратити свою репутацію і, відповідно, клієнтів. Стаття присвячена окремим аспектам соціальної відповідальності бізнесу і ролі цієї концепції в досягненні цілей сталого розвитку економіки, держави й суспільства. Її метою є стислий огляд наявних напрацювань щодо оцінки корпоративної соціальної відповідальності бізнес-спільноти загалом та окремих компаній і фірм зі з'ясуванням наявної ситуації щодо соціальної відповідальності бізнесу України. Висвітлено причини становлення концепції соціальної відповідальності бізнесу, основні аспекти її прояву у практиці ведення комерційної діяльності, певна сукупність показників, що дозволяє оцінити соціальний, економічний та інші аспекти корпоративної соціальної відповідальності, важливість дотримання принципів соціальної відповідальності бізнесу в забезпеченні його належної конкурентоспроможності в сучасному світі та досягненні глобальних цілей сталого розвитку. Здійснено оцінювання деяких показників соціальної відповідальності бізнесу в Україні, що й зумовлює практичне значення даної статті.

Ключові слова: соціальна відповідальність бізнесу; корпоративна соціальна відповідальність; концепція; оцінка соціальної відповідальності бізнесу; управління; сталий розвиток; конкурентоспроможність, підприємство.

Рис.: 4. Бібл.: 10.

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Постановка проблеми. Трирічна повномасштабна війна з Російською Федерацією загострила багато далеко не нових проблем розвитку українського суспільства. З-поміж цих проблем не останнє місце посідають і питання соціальної відповідальності вітчизняного бізнесу, зокрема його ролі в підтримці економічного життя регіонів і територіальних громад, забезпеченні достатньої кількості робочих місць з належним рівнем оплати праці, допомозі Збройним силам України та гуманітарній підтримці постраждалих та вразливих верств населення. При цьому з порядку денного нікуди не зникли питання ролі українського бізнесу (зокрема корпоративного) у зменшенні соціальної нерівності, забезпеченні рівних можливостей для максимально можливої частки членів суспільства, вирішенні проблем пов'язаних з дискримінацією, бідністю та іншими соціальними викликами, збереженні екологічної рівноваги і якості середовища існування людини, сприянні сталому розвитку соціально-економічного комплексу країни.

Додаткові виклики в контексті соціальної ролі й відповідальності бізнесу України зумовлюють глобалізаційні та інтеграційні (зокрема євроінтеграційні) процеси. Вони пов'язані з європейськими стандартами дотримання прав людини, захисту навколишнього середовища, соціальної справедливості. Вищезгадана сукупність зумовлених війною, а також глобальних викликів спричиняє надзвичайну актуальність досліджень, покликаних з'ясувати особливості соціальної віддачі вітчизняного підприємництва та його спроможність ефективно реагувати на кризові ситуації, підтримуючи при цьому суспільство, сприймати сучасні міжнародні правила та практики соціально відповідального ведення бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам соціальної відповідальності бізнес-середовища та його ролі в забезпеченні сталого розвитку українського суспільства присвячена достатня кількість наукових праць теоретичного та теоретико-прикладного змісту. Помітне місце у їх числі займають публікації Ю. Благова, О. Боднарука, Н. Брюховецької, І. Булеєва, О. Гогулі, С. Гончарова, О. Грішнєвої, О. Затеїшикової, А. Колота, Н. Кричевського, І. Кудінової, П. Липової, Е. Лібанової, Г. Назарової, М. Саприкіної, І. Філіппової та ряду інших вітчизняних дослідників. При цьому напрямками наукового пошуку в зазначеній сфері були, зокрема, розвиток соціальної відповідальності бізнесу в Україні, форми прояву та практики соціалізації підприємницької діяльності, методи впровадження соціальної відповідальності вітчизняного бізнесу, регулятивні інструменти її підвищення тощо.

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Проте в умовах тривалої виснажливої для українських держави й суспільства війни сприйняття соціальної відповідальності вітчизняного бізнес-середовища та відповідні вимоги до нього суттєво змінилися, загостривши у багатьох випадках проблеми суспільної довіри до бізнесу. Зазначені обставини у поєднанні з очікуваною ключовою у багатьох компонентах роллю бізнесу у повоєнній відбудові країни, посиленням уваги потенційних інвесторів до соціальної відповідальності суб'єктів підприємницької діяльності, а також враховуючи відсутність консенсусного розуміння змісту соціальної відповідальності бізнесу зумовлюють актуальність подальшого наукового пошуку у сферах теорії та практики підвищення суспільної віддачі національної бізнесової спільноти.

Формулювання цілей статті. Стаття присвячена оцінці наявних вітчизняних реалій у плані корпоративної соціальної відповідальності бізнесового середовища та виявленню перспектив її посилення в контексті досягнення цілей сталого розвитку держави та громадянського суспільства.

Виклад основного матеріалу. Концепція соціальної відповідальності бізнесу (корпоративної соціальної відповідальності) зародилася у 60-х роках ХХ століття і з того часу активно поглиблюється і розвивається, отримавши підтримку як громадянського суспільства, так і переважної частини бізнесового середовища. Цей термін визначають як вільне взяття компанією на себе зобов'язань підвищувати загальний добробут суспільства, реалізуючи відповідні підходи до організації бізнесу і виділяючи для цього корпоративні ресурси [1]. Тобто згідно з цією концепцією суб'єкти підприємницької діяльності свідомо і добровільно зобов'язуються враховувати інтереси суспільства у своїй діяльності, виходячи за рамки наявних юридичних вимог.

Відзначимо, що причини становлення подібних підходів до ведення підприємницької діяльності в розвинутих країнах світу лежать зовсім не в площині прагнення до благодійності чи соціального захисту співгромадян, а полягають у прагненні підприємців до поліпшення репутації серед клієнтів, підвищення інвестиційної привабливості компаній і, відповідно, досягнення комерційного успіху [2]. Можна зауважити, що корпоративне середовище було змушене врахувати наявні «побажання» (іноді досить нав'язливі) громадянського суспільства та

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

державних інституцій. Таким чином, ідеї концепції корпоративної соціальної відповідальності є результатом досягнення балансу між корпоративними, державними і громадськими інтересами на основі взаємної зацікавленості в забезпеченні сталого розвитку [2].

Соціальна відповідальність бізнесу як конкретне соціально-економічне явище має такі основні аспекти (рисунок 1).

Рисунок 1. Ключові аспекти соціальної відповідальності бізнесу
Джерело: складено авторами.

Станом на сьогодні в Україні відсутній єдиний підхід щодо оцінки рівня соціальної відповідальності бізнесових структур різного рангу чи вітчизняного бізнесу в цілому [3]. Оцінювання корпоративної соціальної відповідальності – складний процес, що вимагає врахування бага-

---

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

трьох аспектів діяльності компаній. При цьому, з огляду на різноплановість вітчизняного бізнесу та обмеженість інформаційної бази, це досить важко зробити в реальній практиці.

Існує ряд підходів та певна сукупність показників, які можуть бути використані з метою оцінки соціальної відповідальності бізнесу. Одним із найбільш суттєвих недоліків пропонованих для цього методів є широкий спектр показників, які в процесі оцінки ускладнюють їх міжсуб'єктне зіставлення та секторальне узагальнення. При цьому не викликає сумнівів, що обов'язковим атрибутом соціально відповідального бізнесу є успішний і динамічний розвиток виробничо-господарської діяльності, яка забезпечує потрібний суспільству соціальний ефект, а також належні і стійкі темпи зростання національної економіки в цілому [3].

Кожен з представлених на рис. 1 аспектів корпоративної соціальної відповідальності може бути оцінений відповідною системою показників. Одним з ключових показників економічної відповідальності бізнесу (який до того ж зі зрозумілих причин має вагомий соціальний ефект) є обсяг сплати корпоративних податків. З-поміж прямих податкових платежів юридичних осіб – резидентів України чільне місце належить податку на прибуток підприємств.

Як свідчать дані офіційної статистики (рисунок 2), зазначений податок відіграє помітну роль у формуванні дохідної частини зведеного бюджету України. Його питома вага в період до початку повномасштабної війни з Російською Федерацією перебувала у межах 6 – 10%, причому за певних щорічних коливань відзначалася помітною тенденцією до загального зростання (на 3,6 відсоткових пунктів в цілому за період 2015 – 2021 років).

В умовах перших двох років воєнного стану з відповідними наслідками для функціонування вітчизняного бізнесу внесок податку на прибуток підприємств у формування дохідної частини бюджетів України помітно просів. Заради справедливості відзначимо, що не в останню чергу це пояснюється і включенням до складу доходів зведеного бюджету значних сум коштів, отриманих від закордонних країн і міжнародних організацій з метою фінансової підтримки нашої держави. 2024 рік відзначився значним зростанням обсягів податку на прибуток, сплаченого підприємствами України (на 87,7 % до показника попереднього року) з

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

наближенням показника його частки у формуванні доходів бюджету до передвоєнного рівня. Щоправда, це пояснюється не тільки адаптацією вітчизняного бізнесу до роботи в нових для нього складних умовах, а й іншими відчутними змінами в податковому законодавстві [5].

Рисунок 2. Динаміка надходжень податку на прибуток підприємств до зведеного бюджету України у 2015 – 2024 роках

Джерело: складено за даними [4].

У контексті оцінки відносного рівня соціальної відповідальності вітчизняного бізнесу доречним буде порівняння питомої ваги податку на прибуток підприємств у формуванні дохідної частини бюджету України з відповідним показником аналогічного йому податку на прибуток корпорацій у зарубіжних країнах. Частка останнього в доходах бюджетів різних країн коливається від 5,5% у Франції та Німеччині до 11% у Великобританії та (періодично) у США [6]. З цього ми можемо зробити висновок, що рівень соціальної відповідальності вітчизняної бізнес-спільноти в її економічному аспекті з відповідним внеском у досягнення цілей сталого розвитку суспільства не менший (але й не більший) за їх колег у провідних країнах Заходу.

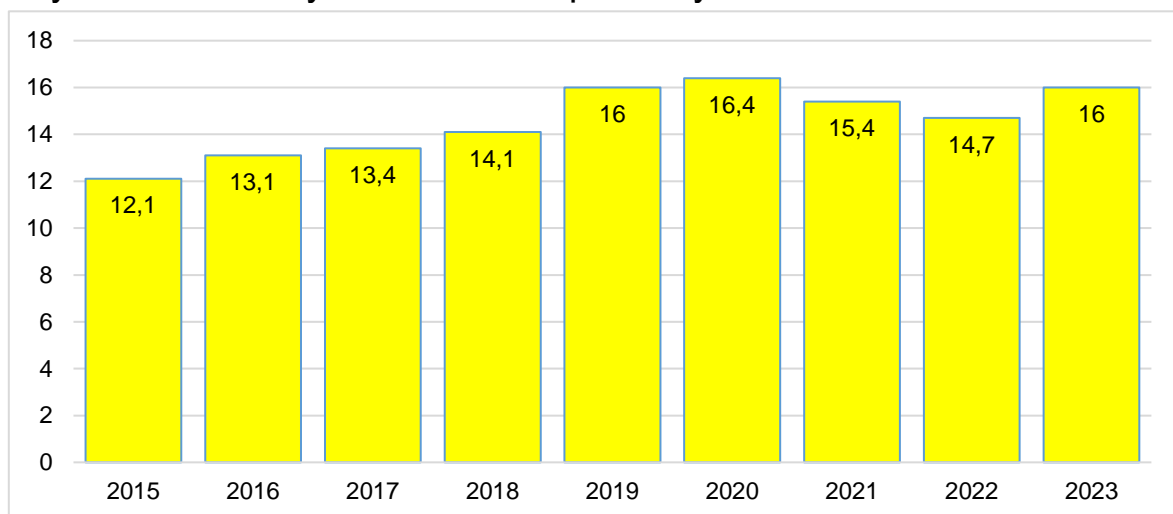
Звичайно, обсяг сплачених податкових платежів є далеко не єдиним критерієм, що розкриває економічний аспект соціальної відповідальності бізнесу. Важливе значення в цьому контексті мають обсяг інвестицій бізнесових одиниць у сталий розвиток, організація взаємодії з постачальниками та клієнтами, дотримання вимог до прозорості фінансової звітності, внесок суб'єктів підприємницької діяльності в подолання проблем корупції.

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Не менш, а може ще й більш важливим за економічний є соціальний аспект корпоративної соціальної відповідальності. Його найвідомішим та найпростішим проявом є, ймовірно, належна та своєчасна оплата праці, створення нових робочих місць.

У цьому плані цікаві висновки можна зробити на основі показника питомої ваги оплати праці в операційних витратах суб'єктів підприємницької діяльності. Стосовно цього вітчизняному бізнесу давно і небезпідставно закидають досить цинічне використання вже досить традиційних переваг ведення підприємництва в Україні, пов'язаних з використанням дешевої (і при цьому досить високоякісної) робочої сили. Втім, як свідчить структура операційних витрат (рис. 3), питома вага витрат на оплату праці впродовж шести передвоєнних років підряд хоч і повільно, але невпинно зростала (на 4,1 відсоткових пунктів загалом за зазначений період). Це можна сприймати як свідчення поступового підвищення соціальної відповідальності вітчизняного бізнесу стосовно залученого ним персоналу.

Рисунок 3. Динаміка питомої ваги оплати праці у витратах на виробництво продукції (товарів, послуг) в Україні у 2015 – 2023 роках, %

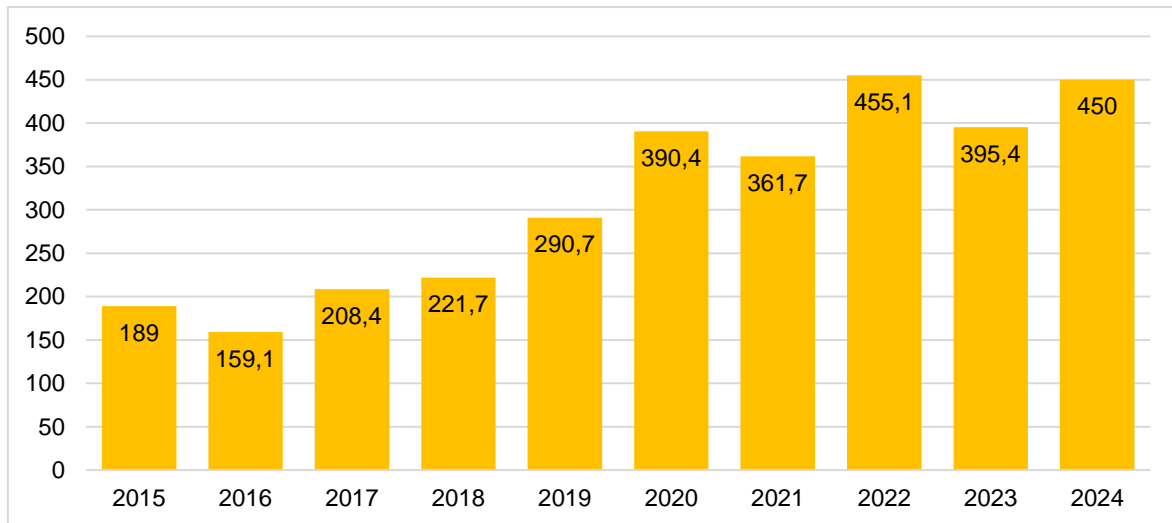
Джерело: складено за даними [7].

Але за цими параметрами вітчизняним бізнес-структурам ще досить далеко не тільки до кращих з наявних, але й середньоєвропейських показників. За деякими даними на підприємствах Європейського Союзу витрати на грошову компенсацію за працю найманих

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

працівників у середньому складають 35 – 45% отриманого доходу [8]. Отже, навіть з урахуванням наявних на сьогодні умов функціонування підприємництва в Україні резерви підвищення його соціальної відповідальності за деякими напрямками є ще досить значними.

Більш звичним для широкого загалу критерієм корпоративної соціальної відповідальності є рівень оплати праці персоналу. У цьому відношенні ми теж можемо констатувати наявність у нашій державі суттєвого прогресу (рис. 4).

Рисунок 4. Динаміка рівня середньої зарплатної плати в Україні у 2015 – 2024 роках, на початок року, EUR

Джерело: складено за даними [9].

Незважаючи на викликану початком повномасштабної війни суттєву девальвацію національної валюти, середня зарплатна плата по економіці України (в перерахунку у євро по курсу НБУ) зросла за останнє десятиліття у 2,4 раза. Однак рівень оплати праці в нашій державі ще на кілька порядків відстає від аналогічних показників у європейських країнах, у тому числі тих, що є найближчими сусідами України. Так, за даними Міністерства фінансів середньомісячна зарплатна плата у країнах Європи в середньому становить 2066 EUR, у тому числі в Німеччині – 4100, Франції – 3321, Італії – 2627, Литві – 1960, Словаччині – 1592 EUR [10].

Більш повно розкрити соціальний аспект корпоративної соціальної відповідальності щодо окремих бізнесових одиниць дозволяє доповнення вищезгаданих показників аналізом умов праці та забезпечення безпеки персоналу, обсягів соціальних пільг працівникам,

---

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

забезпечення умов для рівності можливостей та попередження дискримінації, дотримання прав людини, особливостей взаємодії з місцевими громадами, наявності важливої і резонансної в Україні в останній трирічний період добровільної і волонтерської діяльності.

Отже, вибіркова оцінка окремих параметрів, що частково проливають світло на ситуацію з корпоративною соціальною відповідальністю в Україні, дає певні підстави говорити про відносне відставання вітчизняного бізнесу від його «колег» у розвинутих країнах світу за умовним рівнем соціальної свідомості, з одного боку, і про наявність його помітного прогресу в цьому відношенні – з іншого. Звичайно, аналізу лише економічного і соціального аспектів соціальної відповідальності бізнесу для отримання повної картини про цю сторону діяльності бізнес-спільноти України (не кажучи вже про рівень конкретних бізнесових одиниць) явно недостатньо. Враховуючи сучасні пріоритети розвитку людської цивілізації, у всякому разі ті, що проявляються останнім часом у країнах – лідерах суспільного прогресу, обов'язкового врахування при оцінці рівня соціальної відповідальності бізнесу потребують екологічні показники. Ключовими параметрами у цьому відношенні вбачаються обсяги викидів парникових газів, питома вага використання відновлюваних джерел енергії, безповоротні обсяги використання водних ресурсів, обсяги переробки відходів та інші показники, що характеризуються наявністю певних міжнародних стандартів взаємодії з навколишнім середовищем. На рівні конкретних підприємств і фірм важливими є показники корпоративного управління, зокрема дотримання етичних стандартів та певного кодексу поведінки, організація взаємодії з акціонерами тощо.

Впровадження концепції соціальної відповідальності бізнесу як необхідної передумови досягнення цілей сталого розвитку в сучасному світі потребує відповідних до міжнародних стандартів методів її оцінки, що враховували б згадані вище пов'язані з цим труднощі. На рівні окремих суб'єктів підприємницької діяльності й частково на рівні бізнес-спільноти України загалом з цією метою можуть бути використані звіти про сталий розвиток, в яких компанії описують свою діяльність у сфері корпоративної соціальної відповідальності, міжнародні та національні рейтинги компаній за відповідними показниками (у тому числі з використанням індексів), аудити та сертифікації незале-

---

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

жних організацій на відповідність стандартам соціальної відповідальності, опитування споживачів, працівників та інших зацікавлених сторін на відповідність тим же стандартам. Важливо зазначити, що оцінка корпоративної соціальної відповідальності є динамічним процесом, який вимагає постійного моніторингу та вдосконалення.

Висновки та пропозиції. Прийняття як бізнес-спільнотою в цілому, так і її окремими низовими ланками концепції корпоративної соціальної відповідальності є на сьогодні як ніколи важливим в контексті забезпечення конкурентоспроможності вітчизняного бізнесу як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках, передусім європейських. Без цього в наш час майже неможливо сформуванню бажану репутацію в очах споживачів, інвесторів та суспільства в цілому. При інших рівних умовах компанії, які демонструють соціальну відповідальність, мають більшу довіру, у багатьох випадках вони можуть розраховувати на поблажливість оточення до їх дрібних прорахунків. У фірмах, які враховують не лише власні, а й суспільні інтереси прагнуть знайти робоче місце працівники, причому передусім найбільш відповідальна та свідома їх частина. Підтвердження суспільних очікувань у сфері соціальної відповідальності бізнесу допомагає компаніям уникати конфліктів і непорозумінь з місцевими громадами, регуляторними органами та іншими зацікавленими сторонами. І нарешті, як керівництво, так і рядовий персонал таких суб'єктів підприємницької діяльності отримує моральне задоволення від того, що посильно сприяє сталому розвитку суспільства, економіки та гармонійним взаєминам з навколишнім середовищем.

В Україні в умовах важкої і тривалої війни соціальна відповідальність бізнесових одиниць набуває особливого значення. Найкращу репутацію, яка з часом з великою ймовірністю реалізується у вигляді високих конкурентних позицій, отримують компанії, які в складні часи відіграють посильну роль у підтримці економіки і суспільства, допомагаючи при цьому Збройним силам України й постраждалим від війни.

Оскільки корпоративна соціальна відповідальність це, певною мірою, поступка короткостроковими інтересами бізнесу на користь інтересів суспільства, необхідною умовою її забезпечення є відповідні інструменти соціального контролю. Тому соціальна відповідальність бізнесу на рівні сучасних міжнародних стандартів у принципі неможлива без розвинутого громадянського суспільства та об'єднання зусиль всіх зацікавлених у сталому розвитку суб'єктів суспільних відносин.

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Список використаних джерел

1. Котлер Ф. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Ф. Котлер, Н. Лі. – Київ : Стандарт, 2005. – 302 с.
2. Головінов О. М. Соціальна відповідальність бізнесу: українські реалії і проблеми [Електронний ресурс] / О. М. Головінов // Економічний вісник Донбасу. – 2014. – № 2. – С. 187-192. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2014_2_29.
3. Затейщикова О. О. Аналіз підходів до оцінки соціальної відповідальності бізнесу [Електронний ресурс] / О. О. Затейщикова // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2014. – Вип. 2. – С. 189-194. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2014_2_31.
4. Доходи зведеного бюджету України [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/2024>.
5. Яремко І. Податок на прибуток підприємств в Україні: мінуси та шляхи вдосконалення в умовах війни / І. Яремко, А. Квасницький // Економіка та суспільство. – 2024. – № 68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-161>.
6. Ярема Я. Р. Адаптація зарубіжного досвіду оподаткування прибутку підприємств до вітчизняної практики [Електронний ресурс] / Я. Р. Ярема, І. Бей // Приазовський економічний вісник. – 2019. – Вип. 2(13). – С. 320-325. – Режим доступу: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2019/2_13_uk/55.pdf.
7. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
8. Кузьменко В. В. Зарубіжний досвід визначення частки оплати праці у ВВП та собівартості продукції [Електронний ресурс] / В. В. Кузьменко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. - № 5, т. 2. – С. 72-76. – Режим доступу: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2009_5_2/pdf/072-076.pdf.
9. Середня заробітна плата в Україні в Євро [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/average/eur>.
10. Середня зарплата у різних країнах [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/world>.

References

1. Kotler, F., Lee, N. (2005). Korporatyvna sotsialna vidpovidalnist. Yak zrobyty yakomoha bilshe dobra dlia vashoi kompanii ta suspilstva [Corporate social responsibility. How to do as much good as possible for your company and society]. *Standart*.
2. Golovinov, O.M. (2014). Sotsialna vidpovidalnist biznesu: ukrainski realii i problem [Social responsibility of business: Ukrainian realities and problems]. *Ekonomichnyy visnyk Donbasu – Economic Bulletin of Donbasu*, (2), 187-192. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2014_2_29.

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

---

3. Zateishchikova, O.O. (2014). Analiz pidkhodiv do otsinky sotsialnoi vidpovidalnosti biznesu [Analysis of approaches to assessing social responsibility of business]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen – Bulletin of Social and Economic Research*, 2, 189-194. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2014_2_31.

4. *Ministry of Finance of Ukraine*. (n.d.). Dokhody zvedenoho biudzhetu Ukrainy [Revenues of the Consolidated Budget of Ukraine]. <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/2024>.

5. Yaremko, I., Kvasnytskyi, A. (2024). Podatok na prybutok pidpriemstv v Ukraini: minusy ta shliakhy vdoskonalennia v umovakh viiny [Corporate profit tax in Ukraine: disadvantages and ways to improve in the time of war]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*. (68). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-161>.

6. Yarema, Y.R., Bey, I.M. (2019). Adaptatsiia zarubizhnoho dosvidu opodatкування prybutku pid-priemstv do vitchyznianoï praktyky [Adaptation of foreign experience in corporate income taxation to domestic practice]. *Pryazovskiy ekonomichnyi visnyk – Azov Economic Bulletin*, 2(13), 320-325. http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/2_13_uk/55.pdf.

7. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. (n.d.). <https://www.ukrstat.gov.ua>.

8. Kuzmenko, V.V. (2009). Zarubizhnyi dosvid vyznachennia chastky oplaty pratsi u VVP ta sobivartosti produktsii [Foreign experience in determining the share of labor remuneration in GDP and production costs]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu – Bulletin of Khmelnytsky National University*, 2(5), 72-76. http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2009_5_2/pdf/072-076.pdf.

9. *Ministry of Finance of Ukraine*. (n.d.). Serednia zarobitna plata v Ukraini v Yevro [Average salary in Ukraine in Euros]. <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/average/eur>.

10. *Ministry of Finance of Ukraine*. (n.d.). Serednia zarplata u riznykh krainakh [Average salary in different countries]. <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/world>.

Отримано 15.09.2024

UDC 005.35

JEL Classification: M14

Pavlo Hutsalo

Student of the Third (Educational and Scientific) Level of Higher Education,
Department of Management, Marketing and Public Administration,
Higher Educational Institution «Academician Yuriy Bugay
International Scientific and Technical University» (Kyiv, Ukraine)

E-mail: p.hutsalo@istu.edu.ua. **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0009-4748-937X>

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Mykola Poperechnyi

Student of the Third (Educational and Scientific) Level of Higher Education,
Department of Management, Marketing and Public Administration,
Higher Educational Institution «Academician Yuriy Bugay
International Scientific and Technical University» (Kyiv, Ukraine)

E-mail: m.poperechniy@istu.edu.ua. **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0000-1939-7296>

**SOCIAL RESPONSIBILITY OF BUSINESS AS A BASIS
FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES**

Abstract. Adherence to the concept of social responsibility is not just a desirable but a necessary attribute of doing business in the modern world. Today, consumers, employees, and investors expect companies and firms not only to be efficient in their business operations, but also to be socially and environmentally responsible. Businesses that ignore these expectations risk losing their reputation and, consequently, their customers. Instead, compliance with the standards of corporate social responsibility set by civil society is becoming an increasingly important competitive advantage, contributing to the attraction of talented employees who want to work for companies with high ethical standards. Businesses that implement the principles of social responsibility in their operations contribute to the reduction of social and environmental risks, as well as promote sustainable development of the economy and society.

The article is devoted to certain aspects of corporate social responsibility and the role of this concept in achieving the goals of sustainable development of the economy, the state and society. Its purpose is to provide a brief overview of the existing developments in the assessment of corporate social responsibility of the business community as a whole and individual companies and firms, and to clarify the current situation with regard to social responsibility of Ukrainian business. The tasks of the article are solved by using a number of general scientific and specific methods which allow reflecting certain aspects of the corporate social responsibility concept in the activities of business units of various ranks. The author highlights the reasons for the formation of the concept of corporate social responsibility, the main aspects of its manifestation in the practice of doing business, a certain set of indicators that allows assessing the social, economic and other aspects of corporate social responsibility, the importance of compliance with the principles of corporate social responsibility in ensuring its proper competitiveness in the modern world and achieving global sustainable development goals. The author assesses some indicators of social responsibility of business in Ukraine, which determines the practical significance of this article.

Keywords: social responsibility of business; corporate social responsibility; concept; assessment of social responsibility of business; management; sustainable development; competitiveness; enterprise.

Fig.: 4. *References:* 10.

Бібліографічний опис для цитування:

Гуцало П. С., Поперечний М. С. Соціальна відповідальність бізнесу як основа сталого розвитку підприємств. *Науковий вісник Полісся*. 2024. № 2(29). С. 295-307.